

LUTHERSK KIRKETIDENDE

INNHold

Glissent i midten / Haltende kirkedemokrati truer ansattes rettigheter / Mine erfaringer som sokneprest i Svenska kyrkan / Henriksens mange argumenter for å korrigere Bibelen / Paulus og jødedommen / Mer om prestatjeneste og ordinasjon / Fra bokfronten / Fra bispedømmerådene og Kirkedepartementet

SØNDAGSTEKSTEN

5. søndag etter pinse – Martin Hunsager

6. søndag etter pinse (Aposteldagen) – Sjur Isaksen

Olsok – Ernst-Modest Herdieckerhoff

De fleste menigheter vil trolig ha som et uttalt mål at dåpen nettopp blir en feiring og ikke en dramaturgisk nedtur, som den gudstjenestevante menighet sukker tungt over.

Glissent i midten

Situasjonsbeskrivelse: Kirkerommet i den hvitmalt kirken fra 1880-årene er nesten fullt. Første benk er ledig, reservert for dåpsbarna. De 8 neste benkerådene er godt besatt, utelukkende med fest-

kledde gudstjenestedeltakere. Det er høy bunadsfaktor og god stemning. Så følger 3-4 tomme benkeråder før de bakerste benkene, som er plassert under galleriet, igjen er fylt opp av mindre fest-

klede og mer stillfarne deltakere, ca. 30 i tallet. Det er gudstjeneste med dåp av 5 barn i den lokale kirke, og hele situasjonen oser av kirkesosiologisk og ekklesiologisk spenning.

Når Den norske kirke skal gå i gang med å utarbeide lokale grunnordninger for gudstjenesten, får den enkelte menighet en gyllen anledning til å gjennomtenke en rekke forhold ved sin gudstjenestepraksis. Det er ikke bare valg av liturgiske formuleringsalternativer det vil komme til å handle om. Like viktig vil det bli å profilere gudstjenestene bevisst i forhold til en rekke ulike målgrupper i menigheten. Da kommer vi ikke utenom en gjennomtenkning av dåpens plass i gudstjenestelivet. Situasjonsbeskrivelsen ovenfor angir det skille som ofte

finnes i forventning og fokus for to ulike grupper av gudstjenestedeltakere. De som er med i et dåpsfølge vil umiddelbart ha forventning om dåpshandlingen som dramaturgiske høydepunkt. Det som leder fram mot og følger etter dåpshandlingen, vil i større grad kjempe om oppmerksomheten. Den andre hovedgruppen av deltakere vil i noen grad ha et motsatt fokus, der forventningen til liturgi og preken er større, og der dåpsdelen av gudstjenesten risikerer å bli et mindre velkommet hvileskjær. Mellom disse ulike forventningene står de som skal planlegge og lede gudstjenesten.

I våre naboland, Sverige og i særdeleshet Finland, er barnedåpen for en stor del tatt ut av menighetens hovedgudstjeneste. I Finland er det en utbredt praksis at dåpen forrettes hjemme, som en privat kirkelig handling ved menighetens prest. I Sverige er egne dåpsgudstjenester, gjerne på lørdager, svært vanlig. Det later til å være stor grad av enighet om ikke å innlede liknende praksiser i Den norske kirke. Det er tvert imot ganske sterke teologiske og ritualteoretiske begrunnelser for å feire dåp i rammen av søndagens hovedgudstjeneste. Den teologiske begrunnelsen hentes fra dåpens sakramentale karakter som inngang til menigheten. Derfor bør det være noen som ønsker velkommen, ikke bare til et usynlig, men også

til et synlig fellesskap. Den ritualteoretiske begrunnelsen knyttes ikke minst til ritens offentlige karakter. For de fleste familier vil dåpen være den eneste offentlige rite av dette slaget. Barnet blir ikke bare tatt inn i en familie, men inn i en atskillig større sammenheng, nemlig i Guds familie. Det finnes alternative initialriter fra ulike livssynssamfunn, men samfunnet som sådan tilbyr ikke spesielle riter som ønsker barna velkommen til borgerskap i Bodø kommune eller Akershus fylke eller Kongeriket Norge. Desto sterkere står dåpen i folks bevissthet som en inngangs- og innvielsesrite. Spørsmålet er om dåpens betydning står like sterkt i menighetens bevissthet.

De fleste menigheter vil trolig ha som et

Det vil være et mål at gudstjenesteåret planlegges slik at dåp kan feires med den trofaste gudstjenestefeirende menighet til stede i størst mulig grad. På den måten blir dåpsbarn ønsket velkommen, ikke til en teoretisk størrelse, men til et faktisk tilstedeværende fellesskap.

uttalt mål at dåpen nettopp blir en feiring og ikke en dramaturgisk nedtur, som den gudstjenestevante menighet sukker tungt over. Mange menigheter har allerede tatt i bruk nye ordninger for å markere dåpen som inngang i menigheten.

Dåpsbarnet presenteres etter dåpen som Guds barn og ønskes velkommen av resten av menigheten. Men for at dette virkelig skal oppleves som en velkomst, har det betydning at den gudstjenestefeirende menighet for det første er til stede og for det andre ser betydningen av dåpsfeiringens sentrale plass i gudstjenesten. Er dette mulig i en menighet med 150 dåp i året? Mitt inntrykk er at prester har et sterkt ønske om å gjøre ikke bare dåpsdelen, men hele gudstjenesten til en god portal til kirken. Dette er ikke bare prestens ansvar. Hvis 10 trofaste gudstjenestedeltakere fikk som tjenestepoppe å sitte langt fremme i kirken, lede an i salmesang og liturgi, og samtidig forpliktet seg til å gratulere dåpsfamiliene med dagen etter gudstjenesten, kan dette ha en dobbel gevinst. Dåpsfamiliene opplever et reelt fellesskap med andre enn seg selv, og de 10 vil få et sterkere motivert engasjement i gudstjenesten. Mange steder kan det nemlig spores en slitasje i denne gruppen av gudstjenestedeltakere, den trofaste gudstjenestefeirende menighet, en gruppe som i hovedsak blir mindre og ikke større. Ofte

rapporteres det at dåp og dåpsfamilier blir valgt som målgruppe på bekostning av dem som går ofte til kirke, og som har andre forventninger, særlig til forkynnelsen. Det burde ikke være nødvendig. Det er et mål å forkynne evangeliet livsnært for både dåpsfølger og andre innenfor rammen av samme preken. Der planleggingen av liturgi og forkynnelse ikke reflekterer denne dobbelte målgruppe, risikerer man at det ikke bare er dåpsfamiliene som kjenner seg ekskludert, men like gjerne de som går ofte til gudstjeneste.

Til tross for denne målsettingen er det neppe mulig å møte *alle* behov i enhver gudstjeneste. Derfor bør gudstjenester kunne ha forskjellig preg. Oppgaven for menighetsråd i utarbeidelse av lokal grunnordning, vil være i fellesskap å tenke gjennom hvordan ulike behov kan

møtes *uten* at menigheten splittes opp unødige. I denne sammenheng er det dåpens plass i denne planleggingen som er i fokus. Det vil være et mål at gudstjenesteåret planlegges slik at dåp kan feires med den trofaste gudstjenestefeirende menighet til stede i størst mulig grad. På den måten blir dåpsbarn ønsket velkommen, ikke til en teoretisk størrelse, men til et faktisk tilstedeværende fellesskap. Samtidig bør dette målet balanseres av ønsket om fordypning og overkommelige gudstjenester.

SJUR ISAKSEN
sjur.isaksen@mf.no

Haltende kirkedemokrati truer ansattes rettigheter

HEINKE FOERTSCH, LEDER I FAGFORBUNDET TEOLOGENE

Sterke krefter i Den norske kirke ivrer for en snarlig privatisering uten hensyn til arbeidstakerne. De synes ikke å forstå at demokrati i kirken også innebærer medbestemmelse.

Det går med store skritt mot et skille mellom stat og kirke. 1. mai gikk fristen ut for høringsuttalelser om de planlagte grunnlovsendringene som fra juni 2012 avviker Kongens kirkestyre. Også Kirkemøtet diskuterte nylig de forestående endringene og har avgitt en høringsuttalelse. Den vil utvilsomt bli lagt vekt på i Kirkedepartementet. Fremtredende i debatten var iveren å privatisere Den norske kirke snarest, helst før utløp av nåværende Stortingsperiode. Å bli eget rettssubjekt går som et mantra, uten at konsekvensene er tilstrekkelig utredet.

Kirkeforliket er klart på at Den norske kirke ikke skal være eget rettssubjekt, og prester fortsatt skal være offentlige tjenestemenn. Det forutsettes også at demokratiet i Den norske kirke bygges ut for å sikre at den forblir en åpen folkekirke. Men har Kirkerådet og Kirkemøtet fullt ut forstått hva demokrati er?

Haltende demokrati

Så langt snakkes det kun om de kirkelige valg. Det handler om å forbedre informasjon om kandidatene og øke interessen ved valget. Slik håper man å få flere kirkemedlemmer til å avgi sin stemme.

Medbestemmelse som en viktig demokratisk rett for arbeidstakere snakkes det derimot ikke

om. Ikke ett eneste offentlig dokument om kirkedemokratiet nevner arbeidstakernes medbestemmelsesrett. Det blir ekstra viktig når Den norske kirke som et statlig organ endrer organisasjonsform, noe som vil berøre i underkant av 1500 ansatte i sentrale stillinger: prester i menigheter og institusjoner og de ansatte i Kirkerådets og bispedømmerrådenes administrasjon.

Svekkede rettigheter

Hva skjer ved en privatisering? Jo, de statsansattes stillingsvern gjennom tjenestemannsloven opphører. Pensjons- og låneordninger i Statens pensjonskasse videreføres ikke. Flere andre goder, opparbeidet og fremforhandlet over generasjoner, utraderes – så sant det ikke føres forhandlinger om tilsvarende ordninger eller videreføring av etablerte avtaler, i den grad det er mulig.

Prestene er kjernetroppen blant kirkens medarbeidere, ikke til forkleinelse for de andre yrkesgruppene, men dog. Uten at noen forvalter teologien på et kvalifisert grunnlag, forvitrer kirken. Med sin spesielle utdanning, sitt ordinasjonsløfte og en særskilt forpliktelse på kirkens bekjennelsesskrifter er prestene sentrale i kirkens liv. Dette ser ikke ut til å påvirke Kirkemøtets oppmerksomhet eller mangel på sådan når en ivrer for store endringer uten å se på konsekvensene for de statsansatte i kirken.

Det er naivt å tro at prestene uten videre blir sittende rolig på reformtoget. Uroen blant dem

er stigende, og teologistudenter blir ikke uten videre tryggere på å skulle gå presteveien så lenge fremtidige arbeidsbetingelser er uavklart.

Stillingsvern i trossamfunn

Skal folk betjenes av sin kirke overalt i landet slik den nye § 16 i Grunnloven forutsetter, må stillingsvernet være sterkt, sterkt nok til å beskytte også de prestene (og biskopene!) som våger å gå nye veier. Det har vært gjentatt mange ganger hvor viktige motstrømsteologene har vært for folket – Gunnar Stålsett, Rosemarie Køhn, m.fl. En åpen folkekirke trenger slike. Den har behov for prester som ikke bare tilfredsstiller den til enhver tid rådende indre krets. Blir det for lett å kvitte seg med dem, får vi en lukket foreningskirke. I enkelte strøk av landet kan en allerede se tendenser til det. Dette kan umulig være politikernes ønske når alle partiene ble enige om å

beholde den evangelisk-lutherske kirke som Norges folkekirke.

Forhandle først

Fagforbundet teoLOGene mener at stillingsvern og arbeidsbetingelser må forhandles med arbeidstakerorganisasjonene *før* Den norske kirke blir eget rettssubjekt. Vi må vite hvilke rettigheter kirken tilbyr oss *før* privatiseringen er et faktum. Alle kirkens tjenestemenn, både prester og ansatte i regional og sentral administrasjon, må kunne vurdere om en privatisert kirke gir dem gode nok betingelser, eller om de heller vil hoppe av reformtoget og forbli offentlig ansatte.

Vi oppfordrer Stortinget til å stille strenge krav til demokrati før Den norske kirke får lov å stå på egne bein. Begge beina: kirkefolkets røst og ansattes rettigheter. Ingen er tjent med en folkekirke på krykker.

Aktuell bok fra Luther Forlag!

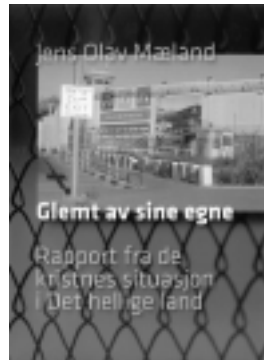
Jens Olav Mæland

GLEMT AV SINE EGNE

Rapport fra de kristnes situasjon i Det hellige land

Et vekkerop til norske kristne!

"Har vi glemt våre kristne søsken i Palestina? Mange av dem har emigrert slik at den kristne befolkningen i Det hellige land er dramatisk redusert. Mæland viser oss at de bibelske landløftene ikke kan brukes som unnskyldning for at elementære menneskerettigheter settes til side. Hans bok er et vekkerop til norske kristne og til alle Israel-venner: 'Du må ikke tåle så inderlig vel den urett som ikke rammer deg selv!'"
Professor Hans Kvalbein, MF

"Boken er balansert og kjemisk fri for antisemittisme. Men den lodder situasjonen på dypt. Den historiske gjennomgangen gir en god oversikt over utviklingen i området. Boken er full av informasjon og kunnskap."
Prest Oddvar Tveito i LK.

Kr 248,-

Mine erfaringer som sokneprest i Svenska kyrkan

AV EGIL MIDTBØ, SJØMANNSPREST

Etter mer enn 10 år som prest i Svenska kyrkan har jeg mange tanker om sokneprestens rolle i kirken.

Fra år 2006 arbeidet jeg som sokneprest i Säve menighet, en menighet på ca. 14.000 mennesker i Gøteborg. I stillingsannonsen søkte de etter en prest som kunne lede menigheten og stå som leder for det forandringsarbeid som menighetsrådet ville utføre. Jeg synes dette var utfordrende og søkte stillingen siden jeg hadde vært vikarierende sokneprest et år og hadde vært arbeidsleder for et lite team og ønsket nye utfordringer. Menighetsrådet innkalte til intervju og tilsatte meg i denne stillingen.

Jeg fikk jobben og ble da leder for en personalgruppe på ca. 35 personer. Samtidig som jeg fikk arbeidet, fikk jeg også mulighet til å gå en videreutdanning som Gøteborg stift hadde sammen med et konsulentsfirma for nye og gamle sokneprester som behøvde å lære mer om lederskap.

Som sokneprest arbeidet jeg nær både prest og personalavdeling i fellesrådet i Gøteborg. Jeg hadde da ansvar for menighetsutvikling, barne-

hagedriften, fengselsarbeidet og et arbeid i sykehuskirken samt menighetskontoret, veldig spredt arbeid med helt ulike målsettinger og en stor variasjon på hvilken type personale som var rekruttert. Selvfølgelig hadde man dyktige medarbeidere som man arbeidet sammen med.

Det var en spennende og utfordrende tid med mange skjær i sjøen. Likevel ser jeg tilbake på denne tiden med stor glede, spesielt på det å arbeide med målsetting og utvikling av menighetsliv og organisasjonen, å være med og forme en gruppe så en går mot samme mål. Dette var ikke bare lett med de reaksjoner som kom på ulikt sett. Disse stillingene er i dag veldig ettertraktet, og mange ser dette som en mulighet til å fortsette å utvikle seg som prest. Soknepresten har et tydelig lederansvar med stor mulighet til å lede og utvikle menigheten. Sammen med menighetsrådet er han derfor veldig sentral i tilsettinger av personal.

Man er vel fortsatt på vei når det gjelder visse organisatoriske saker, men at soknepresten er leder og ansvarlig for menighetens utvikling, er det ingen eller få som stiller spørsmål ved i dag!

Henriksens mange argumenter for å korrigere Bibelen

AV ESPEN OTTOSEN

I artikkelen «Henriksens hermeneutiske havari» (LK 9/11) hevdet jeg blant annet at Jan-Olav Henriksen ikke betrakter Bibelen som øverste autoritet for kristen etikk. Min begrunnelse er at han lar menneskers erfaringer, og fornuftsmessige protester, overstyre Bibelens tekster.

Jeg konstaterer at Henriksen ikke protesterer mot denne vurderingen i sitt svar (LK 10/11). I stedet opplever jeg at han fortsetter å argumentere for at det bibelske materialet kan korrigeres – ved henvisning til tekstenes kontekst, vår fornuft, menneskers erfaring osv. Jeg finner at mange av argumentene er uholdbare, og vil begrunne det nærmere.

1) Kontekst kontra Bibelen

Et viktig utgangspunkt for Henriksen er at Bibelens kontekst er en annen enn vår. Jeg er enig. Spørsmålet er hvilke konsekvenser vi drar. Henriksen skriver at det ikke er «nok for å bruke Bibelens tekst i møte med etiske spørsmål, at man avklarer hva den sier. Man må også tenke gjennom hvordan teksten konkret skal brukes.» Under gitte forutsetninger kan jeg si det samme. Konservativ teologi har da også i hundrevis av år drøftet bibelbruk. De fleste har for eksempel tenkt at Jesu ord om fotvask: «Når da jeg, som er Herre og Mester, har vasket deres føtter, så skylder også dere å vaske hverandres føtter,» (Joh 13,14) ikke skal forstås som et konkret påbud¹, men primært som en opp-

fordring til ydmykt tjenerskap. Så vil det variere fra kultur til kultur hvordan dette utfoldes i konkrete handlinger.

Henriksen bedriver imidlertid en langt mer radikal «kontekstualisering». Jeg kan fortsatt ikke se at han har argumentert tilfredsstillende for hvorfor Jesu ord om gjengifte (om disse tolkes mer eller mindre restriktivt) ikke binder kristen etikk. Vi står overfor tekster som henviser til Guds skaperplan og fremstår allmenngyldige.

I den forbindelse er det relevant å påpeke hvordan forfatterne av NT bruker GT. Skulle de fulgte Henriksens tankegang, burde de inntatt en svært kritisk holdning. Det er jo et hav av kulturell avstand fra Abraham til Romerriket. Likevel bruker de tekstene ukritisk – og ser dem som en selvstøtt autoritet. Har vi gode grunner for å opptre mer kritisk i forhold til Jesu eget ord?

Selv begrunner Henriksen sin avvísning av konkrete bibeltekster om gjengifte, homofil samliv og kvinnelige prester (og en del annet?) blant annet ved å vise til en annen kontekst. Men hvordan forholder han seg til dem som bruker samme argument til å forkaste det Bibelen sier om treenigheten eller fortapelsen eller Jesu preeksistens? Enkelte mener det er umulig å tale om Jesu død som et «offer» fordi den bibelske terminologien i dag oppleves antikvert. Hva slags argumenter kan Henriksen hente fra sin hermeneutikk for (even-

tuel) å avvise slik radikal teologi?

2) Endelighet kontra Bibelen

Henriksen har tidligere skrevet om betydningen av menneskets endelighet for kristen tenkning.² Med overraskelse konstaterer jeg at han i sitt svar til meg henviser til menneskers «endelighet» for å svekke Bibelens autoritet: «Vi kan ikke fryse fast en gitt kontekst for veiledning som eksisterte for to tusen år siden, og regne med at den er tilstrekkelig til å dekke alle senere problemer og tilfeller. Det vil i ytterste konsekvens være å ikke ta vår egen endelighet på alvor.»

En ting er at jeg vanskelig ser at siste setning er en logisk konsekvens av den første. Men viktigere er spørsmålet: Er ikke menneskers endelighet egentlig et argument for at vi bør bøye oss for Guds ord i lydighet? Jeg vil mene at klassisk kristen tenkning har brukt menneskers endelighet (og syndighet) som en *begrunnelse* for at Bibelen har rett til å korrigere våre oppfatninger – ikke motsatt. Derfor savner jeg en mer selvkritisk holdning fra Henriksen. Burde ikke vissheten om hans «endelighet» føre til forsiktighet når det gjelder å korrigere Bibelen? Kanskje er hans egen hermeneutikk meget tidsbetings og «endelig», ja, dypest sett en refleks av vår tids postmoderne grunnholdning.

For øvrig er det vel ingen (!) som mener at Bibelens tekster kan «dekke alle senere problemer og tilfeller». Det finnes mange spørsmål der Bibelen ikke binder oss – og som det har vært tradisjon for å kalle «adiafora».

3) Filosofi kontra Bibelen

Generelt mener jeg Henriksen, også gjennom sitt siste innlegg, viser en uforsvarlig stor tillit til egen vurderingsevne og toneangivende filosofi. Dette blir for eksempel tydelig når temaet er «Tilgivelse i religionskritisk lys» (*Religion*, 106–114). Henriksen refererer eller siterer ikke en eneste bibeltekst, men starter med filosofen Thomas Brudholm som mener at «det slett ikke alltid er grunn til å tilgi» (107). Henriksen støtter synspunktet. Hvordan han han forholder seg til tekster som taler om menneskers ansvar for å tilgi andre (Matt 18,21–35; Luk 17,3–4; Mark 11,25–26), kommenteres ikke.

Det er derfor vanskelig å se at Henriksen følger opp sin proklamasjon om at han vil «aktivere religiøse tradisjoner mer i møte med offentlig debatt». Tvert i mot skimter jeg et par inkonsekvenser:

- a) Hvis han vil aktivere kristen tenkning, hvorfor bruker han da ikke konkrete bibeltekster? Viser han ikke slik, i det minste indirekte, en manglende tillit til tekstenes relevans?
- b) I samfunnsdebatten vil Henriksen ta på alvor at mange ikke forholder seg til Bibelen som autoritet. Jeg støtter anliggendet. Men synspunktene han kritiserer meg for i sin bok, ble altså fremmet i et foredrag for ledere i Indremisjonsforbundet. Så hvorfor bruker han eksemplet i en bok som handler om «å bruke Bibelen i en offentlig diskurs om etiske spørsmål»? For å si det slik: Jeg hadde argumentert annerledes i en artikkel i Aftenposten.

4) Erfaringer kontra Bibelen

«Når jeg betoner erfaringselementet i etikken er det altså ikke for å sette teksten til side, men for å gjøre det tydelig på hvilke vilkår og i hvilke sammenhenger den fremstår som relevant og god veiledning,» skriver Henriksen. Spørsmålene blir mange: Hva er argumentene for at han ikke reelt setter tekster til side når han faktisk mener noe helt annet enn disse sier? Hvilke vilkår mener han konkret avgjør om tekster fremstår som relevante? Hvilke argumenter tilsier at han er i stand til å avgjøre hvilke tekster som gir «relevant og god veiledning»?

Henriksen bruker i denne sammenheng et konkret eksempel: «Hvis Ottosen tar med seg budet om tilgivelse, og forbudet mot skilsmisse av andre grunner enn hor, til et krisesenter for voldsutsatte kvinner, vil han raskt oppdage at han må tenke nøye gjennom betingelsene for tekstens bruk.» Etter min mening gjør han det for enkelt for seg:

- a) Som påpekt i mitt første innlegg ønsker jeg å tenke «helbibelsk». Om de fleste spørsmål, også tilgivelse, finnes det mange perspektiver i Bibelen – som utfyller hverandre.
- b) I møte med voldsutsatte kvinner kan sikkert konservative kristne ha utøvd dårlig sjelesorg. Men mange har fastholdt at ansvaret

for en skilsmisse må tillegges menn som for eksempel slår eller misbruker sin ektefelle – og ikke ofrene for slike handlinger.

- c) Mye kan sies om tilgivelse. I denne sammenheng er det et poeng at Bibelens tekster *bare* oppfordrer ofre for syndige handlinger til å tilgi dem som *faktisk angrer og søker forsoning*. Dette er for eksempel tydelig i Matt 18,21–35. Kanskje har dette poenget har vært underkommunisert. Det ville derfor ha vært verdifullt om Henriksen drøftet tekstene. I stedet gir han inntrykk av at filosofen Brudholm har viktigere ting å si om tilgivelse enn Jesus.

5) Empiri kontra Bibelen

Å bruke empiri i etiske debatter er krevende – særlig fordi den ofte spriker. Selv har jeg møtt homofile som lovpriser parforholdet, men jeg kjenner også homofile som har erfaring med sølibatet og løfter frem en slik livsform som en velsignelse. Noe av det samme gjelder for spørsmålet om gjengifte.

I sin bok argumenterer Henriksen for gjengifte ved å hevde at et restriktivt syn innebærer at mennesker «fratas de ressurser for livsutfoldelse, glede, personlig utvikling, tid, krefter og økonomi, som et samliv med en ny ektefelle kan muliggjøre» (93). Selv valgte jeg å påpeke at skilsmisseandelen er svært høy blant dem som gifter seg for annen gang. Til det sier Henriksen: «Det er ikke etikkfaglig forsvarlig å velge ut de empiriske elementer som bekrefter ens eget syn, og se bort fra de som ikke gjør det».

Jeg er helt enig. Og returnerer innvendingen med stor frimodighet! Den eneste empirien Henriksen har vist til om gjengifte, presenterer fordelene ved nytt ekteskap. Burde han ikke snakke mer balansert om gjengifte i lys av at noe empiri peker i andre retninger? Hva med å vektlegge at noen sekulære psykologer hevder at det sjelden går bra «å danne en ny kjernefamilie når du skal etablere deg med mine, dine og kanskje våre barn»?

Henriksen spør: «Og hva med barn som kommer enda dårligere ut av et fortsatt ekteskap mellom far og mor, enn av at de skilles?» Det er tydelig at han anbefaler skilsmisse i slike tilfeller. Men er det så enkelt å vite hva som i det lange løp gagnar et barn? Jeg tror

betydelige profetiske evner ofte er nødvendig for å vite om en skilsmisse er «best for barna».

Avslutning

I LK 9/11 hevdet jeg at Jan-Olav Henriksen argumenterer klassisk liberal-etisk. Det mener jeg å ha begrunnet. Henriksen mener derimot at betegnelsen er av «de mer usaklige karakteristikkene» i min artikkel. Påstanden er underlig i lys av at han selv har hevdet, i bokform, at mitt syn på gjengifte er et «uttrykk for en vilkårlig vurdering og for mangel på utøvelse av informert moralsk dømmekraft». Anklagen oppleves ikke utpreget saklig (ei heller velbegrunnet!). Med andre ord virker Henriksen å stille andre krav til andres saklighet enn til sin egen.

Generelt opplever jeg Henriksen som saklig i sitt svar til meg. Det takker jeg for. Men jeg stusser nok litt over påstanden om at mitt resonnement betyr at det er «hjemmel for å pålegge andre bud om både å lide og å leve i sølibat etter havarent ekteskap – i Guds navn. Slik jeg forstår kristen etikk, er dette ikke bud man kan pålegge andre, men det må velges i frihet og ut fra egen overbevisning forankret i Guds ord.» Jeg lurer på hva slags anklage dette egentlig er. Vil Henriksen ha leserne til å tenke at jeg ønsker et forbud i norsk lov mot gjengifte?

Min intensjon er uansett å løfte frem Jesu ord om gjengifte. Jeg vil ikke legge juridiske hindringer i veien for den som «i frihet og ut fra egen overbevisning forankret i Guds ord» velger å inngå et ekteskap nummer to. Spørsmålet er hva slags veiledning den kristne kirke har mandat til å formidle.

¹ Jeg tror det finnes minst ett unntak. Herrnhuterne praktiserte fotvasking.

² Se *Teologi i dag* (2007:117ff).

³ Se stor artikkel i VG 12/11 2010.

Paulus og jødedommen

AV GUNNAR HAALAND

FØRSTEAMAUENSIS I RLE VED HØGSKOLEN I OSLO

PT. BARBR Osher RESEARCH FELLOW VED SVENSKA TEOLOGISK INSTITUTET I
JERUSALEM

Det er hevet over tvil at jeg dro til skikkelig i mitt forrige innlegg da jeg karakteriserte noen av Jens Olav Mælands resonnementer for "antijødiske" (nr. 9, s 264, 265, 266). Mæland avviser naturlig nok denne karakteristikken (nr. 10, s 296-298). Hans siste innlegg demonstrerer at vi til dels er grunnleggende uenige, men også at vi ikke sjelden snakker forbi hverandre.¹

Jeg skulle gjerne videreført diskusjonen om bruken av Matt 5,5 og om den angivelig signifikante sammenhengen og likheten mellom den førkristne Paulus og dagens radikale, religiøs sionisme, "nemleg det eksklusive elementet" (nr. 10, s 297). Det får eventuelt komme ved en senere anledning. Det jeg vil konsentrere meg om i denne omgang, er forståelsen av Paulus og hans samtids jødedom.

Paulus og landløftene

For klarhets skyld er det naturlig å starte med det punktet der Mæland mener at jeg gjengir ham feilaktig: "Eg hevdar ikkje – slik GH påstår – at landteologi er 'en avgjørende drivkraft bar Paulus' forfølgelse av de første kristne', men eg seier at Paulus 'kjende godt til LL'" (nr. 10, s 297, med henvisning til nr. 8, s 226).

Mæland hevder imidlertid også at Paulus "var villig til valdsbruk mot alt og alle som sprengde rammene for ei sionistisk forståing, noko som ramma den nye sekta av Jesus-

truande" (nr. 8, s 226). Det var dette sitatet jeg forholdt meg til, og jeg kan fremdeles ikke begripe annet enn at Mæland her nettopp gjør den "sionistiske" landteologien til en avgjørende drivkraft bak (eller motivasjon for eller begrunnelse for) Paulus' forfølgelse av de kristne.

Når Mæland nå distanserer seg fra denne tette sammenkoblingen mellom Paulus' fari-seiske landteologi og hans forfølgelse av de kristne, synes vi å stå nærmere hverandre på dette punktet enn hans første innlegg ga grunnlag for å anta.

Likevel er vi nok fundamentalt uenige når det gjelder Paulus' forhold til sin samtids jødedom mer generelt, og debatten forstyrres av at vi også her til dels snakker forbi hverandre.

Hva menes med "antijødisk"?

I følge Mæland "er 'den kristne Paulus' aldri anti-jødisk, men anti-judaistisk" (nr. 10, s 297). Han definerer imidlertid verken "anti-jødisk" eller "anti-judaistisk". Hvis jeg forstår ham rett, bruker han "anti-jødisk" – noe forenklet uttrykt – om det å være "mot jøder", mens "anti-judaistisk" handler om å være "mot jødedommen". Denne distinksjonen er ikke i samsvar med vanlig språkfølelse, og følgelig mer tilslørende enn klargjørende.

For det første er "anti-judaistisk" et nokså ugreit ord, men normalt betegner det å være

"mot judaisering". Denne språkbruken er særlig utbredt i diskusjoner om Galaterbrevet der Paulus tar et generaloppgjør med en type judaiserende teologi som hevder at hedning-kristne må la seg omskjære og leve på jødisk vis. Paulus' motstandere i denne saken kalles gjerne for "judaister", og i denne sammenheng gir det mening å karakterisere Paulus' teologi som "anti-judaistisk". Det er imidlertid ikke slik Mæland bruker begrepet. Hos ham handler det om "mot judaisme" = "mot jødedom", altså en kontrast til/opposisjon mot/avstandstaken fra jødedommen generelt.²

For det andre henviser adjektivet "jødisk" normalt til det "som hører til el. gjelder jøder" (sitert fra Bokmålsordboka; Nynorskordboka har tilsvarende definisjon). Dermed kan det umulig være hensiktsmessig å avgrense begrepet "antijødisk" til kun "mot jøder", slik Mæland gjør. Min bruk av begrepet "antijødisk" innbefatter følgelig både det Mæland kaller "anti-jødisk" og det han kaller "anti-judaistisk", og primært dreier det seg om det siste.

Når jeg karakteriserer visse resonnementer i Mælands artikler som "antijødiske", sikter jeg til hans tidvis utilbørlig unyanserte omtale av jødedommen og ikke minst til fremstillingen av jødedommen som kristendommens negative motstykke. Dette gjorde jeg rede for i mitt forrige innlegg, og jeg forstår ikke hvorfor Mæland ser bort fra denne begrepsbruken.

Konklusjonen så langt blir uansett at Mæland og jeg a) er helt enige om at Paulus ikke var "mot jøder", og b) er helt uenige om hvorvidt han er "mot jødedom" ("anti-judaistisk" i følge Mælands terminologi; "antijødisk" i følge min terminologi). Han vil kort sagt svare ja, mens jeg kort sagt svarer nei.

Paulus og hans samtids jødedom

Mælands "ja" svarer så vidt jeg kan se til den tradisjonelle, teologiske forståelsen av Paulus: Han ble omvendt fra jødedom til kristendom på veien til Damaskus, og hans teologi er et generaloppgjør med jødedommens lovtrelldom og gjerningsrettferdighet – eller i Mælands tilfelle: et generaloppgjør med tempelteologien, landteologien og Loven (nr. 8, s 226; nr. 10, s 297).

Mitt "nei" svarer til en forståelse av Paulus og hans samtids jødedom, som har vokst frem

i forskningen de siste tiårene: a) Paulus ble kalt (omtrent slik GTs profeter ble kalt) til hedningenes apostel på veien til Damaskus; han konverterte ikke til en annen religion (påpekt av Krister Stendahl).³ b) Jødedommen på Jesu tid var langt bedre enn sitt rykte; den kjennetegnes ikke av lovtrelldom og gjerningsrettferdighet, men av en paktstroskapens lovfremhet ("covenantal nomism"), av troen på Guds nåde og av muligheten til soning for synder (påvist av Ed P. Sanders).⁴ c) Paulus' oppgjør med Loven var ikke så altomfattende som man tidligere har tenkt; det dreide seg om et oppgjør med Loven som grensemarkør mellom jøder og hedninger (i følge James D. G. Dunn, N. T. Wright m.fl.).⁵ I mye nyere Paulusforskning forsøker man følgelig å forstå Paulus innenfor rammen av sin tids jødedom, ikke i opposisjon til den.⁶

Etter min mening er dette en nyttig og nødvendig øvelse. I stedet for å se på Paulus' fariseiske tenkemåte som noe han som Jesus-troende må legge fra seg og bak seg, kan vi vel så gjerne se på hans bakgrunn som en avgjørende viktig ressurs. Paulus var opplært i en tradisjon som blant annet tilskyndet kreative nytolkninger av bibeltekstene, noe han åpenbart hadde stor nytte av som Jesus-troende teolog.⁷ Denne skoleringen var trolig noe som fiskere og tollere i disippelflokken savnet.

Det er videre bred enighet i forskningen om at fariseerne sto for en teologi som til en viss grad nedtonet og relativiserte templets betydning.⁸ Daniel R. Schwartz går et skritt videre og hevder at fariseismens fokus på loven innebar en nedtoning og relativisering også av landets betydning; han påpeker i den sammenheng at fariseerne "excel at that way of being Jewish which is available to diasporan Jews".⁹ Når det gjelder tempelteologien – muligens også landteologien – representerte altså fariseismen et teologisk grunnlag som den kristne Paulus kunne bygge videre på.

Mæland har følgelig knapt støtte i den toneangivende forskningen når han reservasjonsløst understreker templets og landets betydning for fariseerne (nr. 8, s 226; nr. 10, s 297). Det finnes en god del flere tilfeller der Mæland fremmer synspunkter og påstander som bibelfaglig sett er diskutabile. Jeg nøyer meg med å trekke frem ytterligere ett eksem-

pel, og det dreier seg om hva Paulus vil ha sagt i Galaterbrevet.

I dagens Paulus-forskning er det stor enighet om at Paulus i Galaterbrevet argumenterer mot at *hedningkristne* skal omskjæres og pålegges å leve etter Moseloven, *ikke* mot at *jødekristne* skal leve etter Moseloven. For Mæland, derimot, er det her ingen forskjell mellom jøde og greker: "Når nokon vil forplikta dei Jesus-truande på lova, reagerer han sterkt, slik me ser det i Galatarbrevet." (nr. 10, s 297)

I begge disse eksemplene anvender Mæland den klassiske, antijødiske kontrastmodellen. Det skal riktignok sies at Mælands tilrettelegging i de fleste kristne sammenhenger ville vært god latin en generasjon eller to tilbake, og fremdeles representerer en svært utbredt tankegang. Men er den historiefaglig holdbar og teologisk konstruktiv? Etter min mening nei.

Avsluttende om offerrollen

Mæland kommer avslutningsvis med følgende erklæring: "For meg har det vore avgjerande å gå i rette med ei bibeltolking som legitimerer urettvis okkupasjon og undertrykking." Dette er både viktig og prisverdig. Men så går det helt galt i siste linje: Mæland erklærer at han vil bidra til dette, "sjøl om kostnaden blir skuldinger om anti-jødisk retorikk". Her gjør han langt på vei seg selv til debattens offer.

La meg si det slik: For meg har det vært avgjørende å gå i rette med en bibeltolking som legitimerer antijødisk teologi, og som videreformidler og styrker stereotypier og fordommer mot jøder og jødedom. Derfor har jeg blant annet nylig engasjert meg i et par debatter om landløftene. Men dersom det skulle skje at jeg av Mæland eller andre ble beskyldt for å bedrive antipalestinsk retorikk, for å bagatellisere palestineres lidelser eller neglisjere deres rettigheter, for å videreformidle terroriststereotypier og andre fiendebilder, etc., da håper jeg virkelig at jeg ville ta slike innspill på dypt alvor.

Følgelig spør jeg meg om ikke Mæland er vel rask med å søke tilflukt i offerrollen. For han tenker vel ikke at han er villig til å betale denne prisen også dersom beskyldningene om antijødisk retorikk faktisk er berettigede?

Uansett tenker jeg at usunn og farlig teologi som legitimerer urettferdighet og undertryk-

kelse av palestinere, for all del ikke må møtes med en annen form for usunn og farlig teologi, nemlig den klassisk antijødiske. Og den urett palestinerne lever under, kan umulig være en god grunn for å sverte jødedommen.

¹ Mæland velger for eksempel å bruke den første tredelen av sitt siste innlegg til å imøtegå "GH si avvisning av at 1977 var eit vendepunkt i israelsk politikk" (nr. 10, s 296). Dette er skivebom. Enhver som leser min lille note om Det nasjonal-religiøse partiets lange historie som regeringsparti (nr. 9, s 266, note 2), kan konstatere at jeg a) ikke avviser noe som helst, men derimot gjør et forsøk på å nyansere, og b) overhodet ikke uttaler meg om betydningen av 1977-valget på et overordnet plan. Jeg kan forsikre Mæland om at vi i hovedsak er helt på linje i dette spørsmålet: Likuds valgseier i 1977 var utvilsomt et viktig vendepunkt i staten Israels politiske historie.

² Ærlig talt var jeg ikke klar over at man på norsk kan bruke ordet "judaisme" = "jødiske religion (og kultur), jødedom", men jeg finner det både i ordbøker og leksika. Følgelig har Mæland solid dekning for denne språkbruken, men den er like fullt lett å misforstå og følgelig lite hensiktsmessig.

³ K. Stendahl, *Paul among Jews and Gentiles and other Essays* (Philadelphia: Fortress, 1976).

⁴ E. P. Sanders, *Paul and Palestinian Judaism: A Comparison of Patterns of Religion* (Minneapolis: Fortress, 1977).

⁵ Litteraturen er svært omfattende. Se f.eks. J. D. G. Dunn, *The New Perspective on Paul* (Grand Rapids: Eerdmans, 2008); N. T. Wright, *Paul: In Fresh Perspective* (Minneapolis: Fortress, 2005).

⁶ For en fersk oversikt over Paulus-forskningen med særlig focus nettopp på Paulus' forhold til jødedommen, se M. Zetterholm, *Approaches to Paul: A Student's Guide to Recent Scholarship* (Minneapolis: Fortress, 2009).

⁷ Se f.eks. Zetterholm 2009, s 15–16.

⁸ Se f.eks. O. Skarsaune, *In the Shadow of the Temple: Jewish Influences on Early Christianity* (Downers Grove: InterVarsity, 2002), s 121–122.

⁹ D. R. Schwartz, "Josephus on the Pharisees as Diaspora Jews" (s 137–146 i *Josephus und das Neue Testament: Wechselseitige Wahrnehmungen*; redigert av C. Böttrich, J. Herzer og T. Reiprich; WUNT 209; Tübingen: Mohr Siebeck, 2007), s 144.

Mer om prestatjeneste og ordinasjon

Svar til Gustav Danielsen og Frede Fjågesund

AV HARALD HEGSTAD

Gustav Danielsen og Frede Fjågesund opprettholder i LK 10/11 sine innvendinger mot min forståelse av prestatjeneste og ordinasjon, tross mitt forsøk på å si i LK 9/11 at deres kritikk bygde på en misforståelse. Av den grunn gikk jeg i mitt svar heller ikke inn på alle deres argumenter, dels fordi jeg var enig med mange av dem, dels fordi de ikke rammet min posisjon. Danielsen og Fjågesund er imidlertid ikke fornøyd og mener jeg fortsatt bør kritiseres. Kjerren i uenigheten synes nå å være om presten bør ha monopol på vigsling/ordinasjon, slik Danielsen/Fjågesund synes å mene, eller om man kan ha ulike vigslede/ordinerte tjenester i menigheten, slik jeg har hevdet. Danielsen/Fjågesund synes å mene at dette truer prestatjenestens særstilling.

Danielsen/Fjågesund bruker første del av sitt siste innlegg til å argumentere for prestatjenestens viktighet og særstilling som en nødvendig tjeneste i kirken. Mot dette har jeg ingenting å anføre; jeg er i hovedsak enig i det de sier. At det ikke skulle være mulig å kombinere en slik forståelse av prestatjenesten med en tjenestetologi som tar utgangspunkt i den nytestamentlige karismelæren, kan jeg imidlertid ikke godta. Hvorfor kan man ikke si noe særskilt om én tjeneste (eller tre), samtidig som man setter den inn i et større fellesskap av tjenester? Som jeg har gitt eksempler på i *Den virkelige kirke*, er

en slik kombinasjon slett ikke uvanlig innenfor nyere ekklesiologi, bl.a. i Lima-dokumentet fra 1982, *Dåp, nattverd og embete*.

Danielsen/Fjågesund fastholder sin oppfatning av det tredelte embete i ortodoks, katolsk og anglikansk som et presteembete. De har naturligvis rett i at ordinasjon til diakon i disse kirker gjerne er et ledd på veien til det å bli prest. Men det betyr jo ikke at diakonene allerede er prester; for å bli det må de først gå gjennom en ny ordinasjon. Embetet i sin helhet eier for øvrig bare biskopen som på forhånd har vært (og fortsatt er) både diakon og prest. I Det annet Vatikankonsil konstitusjon om kirken framgår det klart at diakonene "mottar håndspåleggelsen ikke til prestedømme, men til tjeneste" (Lumen Gentium 29). De er altså ordinerte, men ikke prester, selv om mange av dem er på vei til å bli det.

Konsilsdokumentet åpner også opp for at diakonatet ikke bare er en forberedelse til prestatjenesten, men også kan praktiseres som en permanent, karitativ tjeneste. En slik utvikling i retning av et mer permanent diakonat har vi i de senere årene også sett i den anglikanske kirke. I disse kirker oppleves åpenbart ikke det at det finnes en ordinert diakontjeneste ved siden av prestatjenesten, som noen trussel mot prestatjenestens særlige fullmakt. Det burde det heller ikke i Den norske kirke.

Danielsen/Fjågesund spør retorisk om mitt syn innebærer at man like gjerne kan ordinere hele staben. Til det er å si at dersom man oppfatter ordinasjon som noe som gir en særlig status og posisjon i kirken, kan man like gjerne gjøre som Luther og peke på dåpen som den egentlige ordinasjon: "Alt som er krøpet ut av dåpen, er allerede vigsløst til prest, biskop og pave." Slik kirken forstår vigsling/ordinasjon, handler det om en livslang forpliktelse til bestemte, ledende tjenester av avgjørende viktighet for kirkens liv. I Den norske kirke vigsløst vi ifølge gjeldende ordning prester, diakoner, kateketer og kantorer. Mitt bidrag har i denne sammenheng ikke vært å foreslå noen endret praksis, men å tolke teologisk det Den norske kirke allerede gjør gjennom sine liturgiske ordninger.

Slik jeg forstår det, er prestene forskjellig fra diakoner ikke ved å ha en spesiell verdighet eller ved å befinne seg på et høyere trinn i det kirkelige hierarki, men rett og slett ved å ha en annen tjeneste enn disse. Det er nettopp tjenesten med ord og sakrament som den lutherske kirke med rette oppfatter som en tjeneste av grunnleggende betydning for at kirken skal være kirke (jfr. CA V). Hvordan en slik forståelse skal gjøre det mulig for det kirkelige demokrati og byråkrati å lede oss ut i de begredeligheter Danielsen og Fjågesund profeterer, greier jeg fortsatt ikke å forstå.

For øvrig er jeg helt enig med det Danielsen og Fjågesund påpeker helt til slutt i sitt innlegg: Ekklesiologi er for viktig til å overlates til Harald Hegstad alene!

Børre Knudsen

HIMMELRIKETS NØKLER

Prekener og artikler

(Redigert av Annie og Johannes Sørensen)

Luther

"Børre Knudsen har en sterk bibelsk forkynnelse som preges av at han lever i Ordet. Han forkynner lov og evangelium. Når han forklarer Det nye testamente i lys av Det gamle testamente, er det som om bokrullen med seglene er brutt."

Johannes Sørensen

Kr 249,-

FRA BOKFRONTEN

Stig Lægdene (red.):

Prekener fra Nord-Norge.

Praktisk kirkelig årbok 2010.

KUN Kirkelig utdanningscenter i nord. Tromsø 2010 (110 sider)

Redaktør av boka og rektor ved Kirkelig utdanningscenter i nord (KUN), Stig Lægdene, byr på en innholdsrik innledning til denne spennende prekensamlingen. Det er 34 prekener, forskjellige i form, perspektiv og innhold, som han sier. Predikantene er alle i kirkelig tjeneste i nord.

Innledningen har *faktisk* karakter av en anmeldelse. Det legges klare føringer for leseren. Det er på en måte utmerket. Den er faglig relevant og innsiktsfull og byr på interessante, korte innføringer i homiletiske problemstillinger. Litt påtrengende kan det føles å få høre hva en som leser "må huske": "... en preken som ble opplevd god der og da, kan når den leses, framstå betydelig svakere ... Vi som leser må bare huske at produktene er faktisk avholdte prekener tenkt inn i en spesiell kontekst. De er ikke lagd for en bok. Slik må de bedømmes." (s 6) Ved å lese dette får jeg i hvert fall en følelse av at redaktøren unnskylder eventuelt svake prekener i samlingen. Det var ikke nødvendig!

Disse prekenene møter oss jo nettopp i bokform! Tanken slår meg at kanskje boka da mer er en prekendokumentasjon for det praktisk-teologiske fagmiljøet enn en prekensamling laget for en leser. Den litt fantasiløse layouten kan tyde på det, og presentasjonsmåten likeså:

Noen forfattere presenterer seg for eksempel bare med tittel, mens andre nevner fødested, yrkeshistorie, diverse familiemedlemmer eller programmatisk utsagn. Noen presenterer situasjonen prekenen holdes i – mens andre går rett på sak. Som "bokkunde" etterlyser jeg mer konsistens. At innholdet er oversiktlig å finne på bak på permen, er fint.

Prekenene anmeldes (i innledningen) videre som "*enkle, autentiske, ærlige, svært lite pompøse... de forsøker å inkludere hele menigheten, ikke bare de faste kirkegjengerne.*" Så bra! Her står dog en del mellom linjene. Betjener man seg av en prekenkarikatur som man avgrenser seg mot? Finnes det virkelig i dag *kompliserte, falske, uærlige og ganske pompøse prekener som bare vil favne de faste kirkegjengere?*

Interessant er tittelen "Prekener fra Nord-Norge". Kunne man ha laget en prekensamling med tittelen "Prekener fra Sør-Norge"? Fungerer geografi/sosiologi som et bakteppe som tydeliggjør visse elementer av prekenen? Vi vet det jo fra mer dramatiske situasjoner i verden at en tekst virker helt forskjellig ut fra situasjonen den opptrer i (eksempler utelates). Et av formålene med samlingen er å "dekke viktige deler av et kirkeår, et kontekstuellet kirkeår" vel og merke, et kirkeår preget av lokale

begivenheter og helligdager.” (s 6) Det synes jeg er berikende. Er ”Nord-Norge” så kontekstuell at det fungerer som tydelig bakteppe?

Det prekensamlingen søker å gi, er et bilde av: Hvordan det prekes i nord (dokumenterende), forkynnelse innenfor et ”kontekstuellt kirkeår” (ansporende) og å inkludere den såkalte ”hele menigheten” (byggende).

Som prekenmottaker synes jeg det er mange prekenes som treffer meg i hjertet! Det er fint at flere predikanter i samme bok belyser samme tekster. Mange prekenes er kontekstuelle – men slett ikke alle (og kunne like godt ha vært holdt på Harestua eller i Mandal). Mørketida er et tema selvsagt, og noen er på dialekt som bringer ordene mer rett inn på trommehinna. Noen er svært gode språklige – noen sliter litt.

Utfordrende teologi mangler ikke. Et eksempel er Gyrid Gunnes' preken på kvinnedagen. Den aksentuerer den frigjøringsteologiske utfordring: Om frigjøring skal ankerfestes i frelseshistorien eller i lovens tredje bruk. Per Oskar Kjølås' refleksjon om ”hellig-

heten som skal vokte helheten” er et svært spennende prekenpostkort fra Svalbard. Ingunn Rindes innføring og innledning til prekenen ”tunellåpning” er geniale – 12 points! Frode Wigums 17. maipreken er dobbelt kontekstuell – med opplevelser i Sør-Afrika som alterteppe.

Under lesningen har jeg notert med blyant, og det er faktisk en ordinasjonspreken som får påskrift ”Den beste! – God innledning! Kontekstuell da den setter oss inn i verden!” Evy Bruns ordinasjonspreken over Lukas 14,16–24 om det store gjestebudet ”har alt”: Den har god lengde; den underviser litt – uten å bli et foredrag; den gir aha-opplevelser om Guds rike; den trekker tråden fram til nattverdsinnbydelsen; den minner oss om at det fortsatt er plass i benkene og i Guds rike, og at det er en fest i vente – for den som svarer på en klar utfordring!

Her er det utrolig mye fint og spennende! Det er bare å få seg denne boka – på tross av alt!

Kjell A. Skarseterhagen

Nina Karin Monsen

INN I VIRKELIGHETEN

Min vei fra humanetikk til kristen tro

Luther

I *Inn i virkeligheten* forteller Nina Karin Monsen åpent og ærlig om sin barndom og oppvekst i en familie der moren som humanetiker bestemte familiens livssynsmessige fundament. Gjennom hendelser, erfaringer og refleksjoner blir barnet mer og mer utilfreds med de svar - eller mangel på svar - som hun fikk. Det ble starten på en vandring som både innebar et oppbrudd og en oppdagelsesreise inn i en ny virkelighet der troen på Gud spilte en større og viktigere rolle. Boken forteller om en personlig reise som gir forståelse og bakgrunn for den Nina Karin Monsen vi i dag møter i den offentlige debatten.

Kr 298,-

Luther Forlag

Besøk oss på: www.lutherforlag.no

SØNDAGSTEKSTEN

Martin Hunsager, Sjur Isaksen og Ernst-Modest Herdieckerhoff

5. søndag etter pinse

17. juli 2011

Prekentekest: Matt 7,1–5

Lesetekster: 1 Mos 4,8–15, Rom 14,7–13

Til teksten

Teksten er kort og rett på sak. Her blir alt egentlig sagt allerede i første vers før det så forklares litt videre i neste vers, og bildet i vers 3–5 til slutt illustrerer det hele. Bildet er like ubehagelig og treffende som det er absurd: Hvordan kan man la seg hefte av en flis i en annens øye, når man selv har så mye større problemer? Og hvordan er det egentlig mulig å se en flis i vår nestes øye når egen utsikt er totalt sperret?

Teksten hører til siste del av Bergprekenen, men den står relativt selvstendig i forhold til konteksten og det forutgående tema. Tematisk har det kanskje noe likhet med 6,14f som tar opp urett og tilgivelse mot andre og at vi også er avhengige av at Gud tilgir oss.

Til prekenen

Fordømmelse er en uting som tar seg dårlig ut. Mennesker bør heller behandles med overbærenhet og kjærlighet. Fordømmelse lønner seg sjelden, for plutselig kan det slå tilbake på oss selv. Alle skal vi nemlig dømmes, og ingen av oss er plettfrie. Det å kritisere andre er derfor farlig, for man bør selv klare å leve opp til den standarden man har satt, og de lovbrudd man har påpekt. Dersom man ikke lever opp til det man har krevd av andre, har man to forskjellige standarder, én for andre mennesker og en annen for seg selv.

David som blir konfrontert av Natan, er et kron eksempelpå dette (2 Sam 12). Når Natan forteller om den rike mannen som ikke ville gi en besøkende vandringsmann noe av sitt eget småfe eller storfe til mat, men i stede slaktet den fattige naboens ene lille lam, er David rask med å kreve den rike mannens død. Men sine egne ugjerninger lever David godt med. "Du er mannen," sier Natan, og David er avslørt og innhentet av sine egne ord. Han klarte å se flisen i den rike mannens øye, men sitter selv med en bjelke i sitt eget.

Politikere og byråkrater som setter høye standarder, står på samme måte lagelig til for hugg dersom de selv ikke klare å etterleve reglene. Når administrasjonssjefen for Statens autorisasjonskontor for helsepersonell selv har forfalsket egne studiebevis, eller når politikere fra lov og orden-partiet blir avslørt, vekker det oppsikt. På samme måte er det når overgrepssaker blir avdekket i kirken, for i kirken skulle man vel unngå slikt.

Resultatet av to standarder, foruten den personlige tragedien, blir at også moralen kommer i vanry. Folk liker ikke å bli fortalt hva de skal gjøre, eller å bli irettesatt, særlig ikke når "moralens voktere" tilsynelatende gjør som de vil. Slik kan politikerforakten øke generelt på bakgrunn av en politikers feil, og enhver som vil stå fram å fortelle hva som er rett eller galt, kan risikere å få merkelappen moralist. Man må kunne bevise sin troverdighet for å være meningsberettiget om hva som er rett eller galt i et samfunn med få gjenstående tabuer og lite tiltro til autoriteter. Dersom Fpu

skulle ta opp igjen argumentasjonen for kjemisk kastrering av sex-forbrytere vil de fort bli minnet på Birkedal-saken. Og klarer man ikke å gjennomføre en konsekvent standard, er troverdigheten borte.

Når samme mål ikke brukes, er det alltid lettest å vilkårlig forstørre flisen. Mange kan sitte med en slik opplevelse og lure på hvorfor akkurat min flis ble lagt merke til, mens mye annet ble feiet under teppet. Det er alltid noen som kommer seg unna, mens noen skandaler blir offentlige, og alle rives vi med og er flinke til å felle dom.

Mange mener at Kirken er fordømmende og dobbeltmoralisk, og det skal ikke mye til for at de får det bekreftet. Kirken finner alltid min flis, men ser ikke sin egen bjelke, vil noen tenke. Til tider er dette et mediebilde som er svakt belagt, men folks opplevelse av at kirke og kristendom har fokusert mye på synd og lov-bud, gjør at det skal lite til for at de får det bekreftet.

Å felle dom er å skille mellom rett og galt, noe som er nødvendig. Vi trenger et rettsapparat som dømmer noen når de har brutt loven. Moral er derfor nødvendig, og det handler uunngåelig om å sette grenser, og å si nei. Vi trenger derfor etiske diskusjoner om hva som er rett og galt, og dermed vil man kunne møte kritikk og motstand. Men det bør derfor følge med en ydmykhet: Har vi truffet rett? Moral må ikke ende i misforstått maktutøvelse og en kirke som alene tiltar seg definisjonsmakten. Mye aggresjon mot kristendom og religion er gjerne knyttet til dette.

Det må verke med en flis i øyet, og det vil gjøre vondt dersom urett aldri ble tatt et oppgjør med, og det vonde aldri ble stoppet. Vi trenger å være seende; målet er ikke at flisen får bli, men å ha øye fritt for både flis og bjelke. Verden trenger rettferdighet, og i møte med Bergprekenen kan vi komme til syndserkjennelse og se våre egne feiltrinn og slik får et sant bilde av oss selv.

Det er lettere å ta imot råd fra en annen som også kan innrømme egne feil, enn en som er prikkfri. Den som kan innrømme egne feil, vet også hvordan det føles å ha vært mislykket. Den som har et sant bilde av seg selv, forstår lettere at det er vondt å bli minnet på sine egne feil, og kan kanskje møte andre med større barn-

hjertighet og omsorg. Det er lettere å forstå mine egne feil når det er noen som møter meg med forståelse i stedet for å først å fremst arrester meg. I møte med Jesu tilgivelse får en slik omsorg. Kan vi også gi den videre?

I et TV-program med en som var dømt for bildrap, kunne den domfelte fortelle om smertene ved å leve med den han hadde gjort. Siden han hadde kjørt i ruspåvirket tilstand, husket han ingenting fra kjøreturen, men rettsaken, presseoppbudet og å måtte se de pårørende alt mens hans selv lå med bandasjer og gips i rullestol, var en voldsom smertelig erkjennelse. Var det ikke nok straff i seg selv, spurte han? Erkjennelse av egne ugjerninger er ofte straff nok. Når jeg ser min synd, går det opp for meg hvem jeg er. Det er ikke alltid nødvendig å ytterligere krympe den skyldige, og å insistere på strengest mulig straff. Det er derfor en nyttig påminnelse i trosbekjennelsen om at Gud den som dømmer.

Prekensisse

- La meg se synden i mitt eget liv.
- La meg se Guds tilgivelse.
- La meg se min neste med Guds blikk.

Salmeforslag

- 307 Til himlene rekker din miskunnhet, Gud
- 699 Som du dømmer, fær du dom
- 709 Har vi sten i våre hender
- 727 Guds kjærleik er som strand
- 657 Vi bærer mange med oss
- 336 Å, kor djup er Herrens nåde

MARTIN HUNSAGER
Kapellan i Åsane

6. søndag etter pinse (Aposteldagen)

24. juli 2011

Prekentekest: Luk 5,1–11

Lesetekster: 1 Mos 12,1-4a; 1 Tim 1,12–17

Fanget av Gud

Å lese en fengslende bok er ikke det samme som å bli satt i fengsel. Å fange mennesker er heller ikke det samme som å sperre folk inne. Dermed skulle vi kanskje ha ryddet vekk det umiddelbare ubehaget som noen av oss får når vi hører Jesu ord til Simon. Jeg vil helst ikke fange noen. Jeg vil helst ikke se på meg selv som en jeger som sirkler inn et bytte som i neste omgang må underkaste seg min vilje. At Jesus likevel bruker dette uttrykket, er ikke så merkelig. Her oppholder vi oss i fjæresteine. Nettopp her i fjæra, på arbeidsplassen til fiskeren Simon og hans kolleger, skal det store skje. Livet skal ta en ny retning, få et nytt fokus. Jesus gjør dette anskuelig for Simon. Du skal fortsatt samle inn; det du skal gjøre nå likner litt på det du har gjort før. Men nå er det mennesker du skal samle.

Aposteldagen

Aposteldagen minner oss på at Jesus startet med noen ganske få og relativt alminnelige fiskere. Den bevegelsen vi er en del av i dag, og som vi kaller kirke, den startet så smått her i hverdagslivet ved Genesaretsjøen. Jesus var begynt å vekke oppsikt; han hadde gjort seg bemerket i synagogene både i Nasaret og i Kapernaum. Jesus tiltrakk seg folk, og Simon Peter hadde allerede hatt et inntrykksfullt møte med Jesus, da han hadde helbredet hans svigermor, noe vi antar han ble glad for. Men det er først her på stranda at han begynner å kalle til seg disipler. Hva får voksne menn til å forandre livskurs totalt? Hva får oppegående næringsdrivende til å gå i gang med en altoppslukende og ulønnet læretid på ubestemt tid, etter så kort bekjentskap? Ironisk nok skjedd det i vår tekst rett etter den mest overveldende fiskefangsten de noen gang hadde fått. Det er et mysterium. Jeg kan ikke skjønne annet enn at selve det personlige møtet med Jesus gjorde så sterkt inntrykk at det måtte få konsekvenser. Øynene, kraften, kjærligheten, alvoret, denne mannen kommer jeg ikke utenom. Det rare er at det skjer igjen og igjen. På Aposteldagen blir vi

inspirert av de første som lot seg gripe av møtet med Jesus. Men det tar aldri slutt. Historien forteller hvordan mennesker gang på gang og på ulike måter er blitt grepet av Jesus. For Simon Peter var det en fiskefangst. For den samaritanske kvinnen var det vennligheten hos ham som visste om alt hun hadde gjort. For Paulus var det et syn på vei til Damaskus. For Hans Nielsen Hauge var det en opplevelse ute på åkeren. Hva var det for meg? Jesus fortsetter å fascinere og gripe mennesker slik at livet blir forandret.

Jesus har også grepet meg. Han fanget meg opp i dåpen; jeg fikk vokse opp med han. Hver gang jeg rives og slites av tvil og avstand, vender jeg tilbake dit det begynte, der jeg var da jeg ble grepet av han, til dåpen og kirken. Det gjorde Simon Peter også. Etter Mesterens oppstandelse gikk han en dag tilbake dit det begynte, til fiskebåtene ved Genesaretsjøen. Historien gjentok seg, og Simon Peter ble ordinert til ledende apostel der på den samme stranden. Men det er en annen historie.

Disipler og apostler

Denne dagen kan være en anledning til å reflektere over utvelgelsen av apostler. Hos Lukas framstilles det slik at han først samlet seg disipler eller etterfølgere. Denne gruppen vokste trolig raskt i antall ettersom hans offentlige virksomhet grep om seg og vakte oppsikt. Seinere (6,12–16) gjør han utvelgelsen av de 12 som fikk navn av å være apostler. *Apostolos* har som hovedbetydning *en som er utsendt*, og innebærer at man er sendt med en fullmakt og opptre med autoritet på vegne av den som har sendt en. Denne fullmakten blir forstått som større og mer forpliktende enn den er for en budbærer eller herold, som i hovedsak fremfører et diktet budskap på vegne av en annen. Apostlene ble utvalgt av Jesus selv; det er lite som tyder på forutgående påmelding eller audition. Gjennom de 4 evangeliene beskrivelser av apostlene er det vanskelig å finne mange typiske felles trekk. Men utvelgelsen synes å være blottet for moderne headhuntes metoder. Her var folk med dårlig rykte (en selot som var tilhenger av væpnet motstand mot Roma, og en toller ansatt av romernes marionettstyre); her manglet det folk med formue eller med lærd bakgrunn. Et felles trekk kan

være at de alle hadde "tungt for det": "Forstår ikke dere heller noe?" (Mark 7,18) – "Hvor lenge skal jeg holde ut med dere?" (Matt 17,17) Siden Jesus selv sto for utvelgelsen, gir dette verdifulle og samtidig gåtefulle perspektiver på hva som skal til for å gå inn i oppdraget: "De skulle være med ham, og han ville sende dem ut for å forkynne." (Mark 3,15)

Hans i Brevika

En nordnorsk vandrehistorie forteller om fiskeren og originalen Hans sitt første møte med denne beretningen fra evangeliet. Da presten fortalte hvordan disiplene lot både båt og bruk ligge igjen forlatt på stranda, rakk han handa opp i en blanding av undring og vantro skepsis: "Og det va kanskje til dels nye bruk og...?"

Tekst og budskap

v 1–3: Det er trolig ikke tilfeldig at Jesus kommer til Gennesaretsjøens bredder. Her var han godt kjent, og det var et samlingssted. Men folkemengden var så påtrengende at Jesus var i behov av litt avstand. At han søkte seg ut Simon Peters båt som prekestol, var naturlig, siden de allerede kjente hverandre. Nå var tiden kommet for at dette kjennskapet skulle utdypes til vennskap og disippelskap.

v 4–8: Den fangsten Simon fikk på befaling av Jesus, var ekstraordinær, ikke bare på grunn av sin størrelse. Garna som ble brukt til fangsten, var nattgarn og ville ikke duge til fiske i dagslys. Derfor tyder mye på at Jesus hadde gjort et dypt inntrykk på Simon allerede før han fikk kallet til å bli menneskefisker. Ellers ville han neppe fulgt et så dårlig fiskerifaglig råd. At Peter reagerte med syndserkjennelse, kan likne på reaksjoner også fra andre som fikk avgjørende møter med Jesus, både den gang (f.eks. Sakkeus) og i dag. Styrken i Jesu hellige nærvær, skapte ydmykhet og selverkjennelse.

v 9–11: Reaksjonene kom ikke bare fra Peter, men fra alle som opplevde underet. Kallet til å fange mennesker var billedspråk rett inn i fiskernes hverdagserfaringer. Fange – zågreå – som her er brukt, finnes bare ett annet sted i Det nye testamentet, da i betydningen å være fanget av djevelen (2 Tim 2,26).

Prekenskisser

1. Forvandlingens time

- *Fra svart hav til fulle garn.* Om ham som gir mer enn vi kan forstå.
- *Fra svart samvittighet til frimodig etterfølgelse.* Om ham som bruker det som er lite i verden.

2. Etterfølgelsens stafett

- fra fiskerne ved stranden.
- via menneskefiskere i kirkens historie.
- til trofaste etterfølgere i vår egen menighet.

Lykke til!

SJUR ISAKSEN
Universitetslektor, MF

Olsok

29. juli 2011

Prekentekest: Luk 22, 24–27,

Lesetekster: Sal 33,12–22; Ef 2,11–14

1. Dobbel forundring:

A. Jeg slutter aldri å forundre meg over disiplene: Her sitter de sammen med Jesus under det siste måltidet de skal ha sammen med sin Herre og mester. Evangeliet går mot sitt klimaks. Jesus har nettopp innstiftet nattverden og gjennom den latt dem se et glimt av den nye verden og en ny rettferdighet. Endelig kan de få lov å være med på noe virkelig stort – få øynene åpne, forstå Guds plan. Men hva er disiplene opptatt av i dette øyeblikket? Sin egen status! Hvem av den skal være størst og viktigst? Hvem skal være sjefen? Et mer upassende øyeblikk for den slags strid går det knapt an å finne. Nei, det virker ikke akkurat som om disippelflokken har sett lyset. Øynene er ikke blitt åpnet; disiplene ser ut til å være enda blindere enn vanlig, og jeg spør meg om ikke de skulle ha skjønt litt mer. De har tross alt delt livet sammen med Jesus i lang tid. De har sett mye av evangeliet; de har vært vitner til helbredelser og mirakler; de har hørt mange lignelser om hva Guds rike egentlig er og innebærer. Likevel klarer ikke disiplene i denne alvorlige høytidsstunden å heve seg over menneskelig smålighet. Egen status blir viktigere enn Guds rike.

Men Jesus sier tydelig fra: Det å være Jesu disippel handler ikke om å herske, men om å tjene. Jesu reaksjon likner det svaret Johannes gjengir når han forteller om samtalen mellom Jesus og Pilatus: "Mitt rike er ikke av denne verden." (Joh 18, 36)

For Lukas betyr dette i første omgang at forholdene i Guds rike er snudd på hodet, noe som han stadig understreker (Se: kap 16, 19–31, 18, 9–14 eller kap 15).

Herredømmet i Guds rike går gjennom tjeneste. Lederen viser seg gjennom diakonia. Tro og tjeneste er to sider ved samme sak. Dette er det motsatte av det vi er vant til; det går på tvers av våre holdninger. Men dypest sett er denne tjeneste ikke noe annet enn aktiv etterfølgelse. Slik Jesus tjente disiplene, slik tjener disiplene hverandre. Slik Jesus tjente verden, gjør også disiplene en tjeneste i verden.

Helt motsatt tenker verdens herskere: De *be-tjenes*. Jesus peker på hvor meningsløst det er å kalle noen for velgjører, mens vedkommende egentlig utnytter folk ved å sette dem i tjeneste for seg selv. Jesus derimot er verdens egentlige velgjører: Han går i døden for at menneskene kan leve. Ved konsekvent å gå denne veien blir han senere opphøyet til å være verdens hersker.

B. Vi kan heller ikke slutte å forundre oss over kong Olav Haraldsson. For moderne mennesker er Olav mildt sagt en underlig skikkelse. Han er både konge og helgen, men de to sidene ved ham har så å si ingenting med hverandre å gjøre.

Som historisk person er Olav svært ulik det vi i dag ville kalle en hellig person. Kildene forteller oss ingenting om barmhjertighets handlinger eller annet som forbindes med helgener. Derimot dro han på vikingtokt allerede som ung gutt. Snorre beretter om herjinger i så å si alle land han kom til. Og ble folk ikke plyndret der og da, så ble de skattelagt. I dag ville vi kalle sånn oppførsel simpel mafia-virksomhet. Verken møtet med kristendommen i England eller dåpen i Normandie synes å ha forandret mye på denne adferden. Hans død var heller en følge av politisk strid enn et martyrium.

Men kristningen av landet da, og samlingen av kirken? Det første skjedde i hovedtrekk før hans regeringstid og det siste i hovedsak etter hans død.

Olav var en av flere som la til rette for en enhetlig kirkeorganisasjon i Norge. Men det betød i første omgang ikke mer enn et ytre og overfladisk trosskifte. Likevel ble Olav merkelig nok den viktigste skikkelsen i norsk middelalder. Takket være en politisk ustabil tid etter Olavs død, en glimrende strateg av en biskop – samt flere uforklarlige hendelser ble situasjonen snudd på hodet i løpet av få år: Vikingkongen Olav Haraldsson ble til Rex perpetuus Norvegiae. Til ham dro folk på pilegrimsferd med sine håp og drømmer, med sin fortvilelse og sorg. Fra ham fikk senere konger herredømmet over landet. Legendene om ham er fylt med hagiografiske stereotyper som går ut på å finne flest mulig likhetstrekk mellom Olav og Kristus selv.

2. Olsok i dag:

For forkynnelsen er den historiske Olav nokså uinteressant. Dagens kritiske mennesker opplever hans framgangsmåte som både grusom og uakseptabel.

Det som derimot fremdeles står sterkt, er fascinasjonen ved Hellig Olav. Historiske kilder, men også forfattere som Sigrid Undset og Vera Henriksen, har klart å føre oss nærmere denne fascinasjonen som middelalderens mennesker var grepet av. Folk hadde et sted de kunne dra til for å be om helbredelse og tilgivelse, et sted å gå til for å be og finne seg selv igjen som et helt menneske. Dette er helhetlig teologi, eller teologi for hele mennesket.

Men vi har også et annet problem med Olsok: Middelalderens helgendyrkelse er fremmed for oss. Reformatorene hadde noe imot å tilbe helgener. Det fikk nøye seg med å ta helgener som gode eksempler for kristen livsførsel. Men som vi har sett, har ikke Olav så mye å bidra på akkurat det område.

Så hva skal vi gjøre med denne festen? Uansett gir Olsok anledning til å rette fokus på at den kristne tro har slått rot i landet vårt. Selv om mektige til alle tider har brukt kristendommen også til å mæle sin egen kake, så har denne troen likevel betydd uendelig mye for folket. Den har gitt håp og kraft til generasjoner av mennesker i ulike livssituasjoner.

Personlig vil jeg bruke Olsok til å takke for mennesker som har lagt til rette for at Kristus fikk møte menneskene i Norge. Dette omfatter regjerende som har lagt de ytre forholdene til rette; det gjelder misjonærer, prester og lærere som brakte troens indre side nærmere menneskene. Jeg vil takke for alle som viser omsorg ut fra sin kristne overbevisning og samvittighet. Jeg vil takke for musikere og kor som stemmer an tonen for kirkens lovsang, og som når våre hjerter med sin form for forkynnelse. Og ikke minst vil jeg takke for at det finnes mange mennesker som ser det som sin oppgave å be om Guds velsignelse for oss som bor i Norge. Dette gjør jeg selv om jeg vet at kirken alltid har bestått av mennesker som til tider har vært mer opptatt av kirkens eller egen status, og som har gjort mye vondt. Men så tenker jeg også at dette ikke ble gjort fordi de var kristne, men fordi de var mennesker. Desto viktigere er det på en gudstjeneste på Olsok å be om at

Guds kjærlighet også i fremtiden må prege alt som skjer i dette landet.

3. To veier:

To måter å leve på beskrives i bibelordet, to veier presenteres:

- Herskerens vei
- Tjenerens vei.

Olav representerer på en måte begge veier. Den historiske Olav gikk uten tvil herskerens vei. Han følger sine mål uten hensyn. Til slutt dør han i kampen for større innflytelse.

Den Olav som legendene forteller om, er derimot en mild tjener som vil folkets beste, en som dør for at menneskene i Norge skal finne et hjem i Guds kirke. Som disippel gjør han den tjenesten Jesus forventer av ham.

Når vi tenker på det offentlige livet i Norge, på næringslivet, yrkeslivet, er tjenerveien bortimot usynlig. Herskerne har tilsynelatende fått fritt spill. Kapitalen bestemmer det meste; alt måles i penger; omsorg blir for dyrt, og er en heldig, bygger "velgjørerne" en fotballbane i Molde eller noe sånt.

Hellig Olav er en symbolfigur for hva som er til beste for dem som bor i Norge. Spørsmålet i dag blir: Kan vi få folk til å se verdien i troen, i omsorg og diakoni igjen? Klarer kirken å følge denne kjærlighetens vei som Jesus viste? Arnulf Øverland trodde ikke på at dette er mulig. I "Kristendommen, den tiende landeplage" skrev han at kirken alltid har vært opptatt av å holde på egen status og helst øke den – og han nevner en del eksempler som ikke kan bortforklares. Det har vært splitt og hersk; det har vært grove overtramp, helt til vår tid. Men når det om noen få år virkelig blir endrete relasjoner mellom stat og kirke – også i Norge – kan vi kanskje legge enda mer vekt på diakoni og omsorg. Kristus ville være tjener og ga oss et eksempel. Hellig Olav ønsket at menneskene i Norge skulle finne veien til Kristus, verdens egentlige velgjører. Kan vi styrke dette anliggende gjennom ord og handling? Hellig Olav minner oss om det viktigste i verden: Jesus Kristus som er i går og i morgen den samme, ja til evig tid.

ERNST-MODEST HERDIECKERHOFF
Sokneprest i Skårer

FRA BISPEDØMMERÅDENE OG KIRKEDEPARTEMENTET

TILSETTINGER

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet

Sokneprest Gunnar Næsheim utnevnes til prost i Bærum prosti i Oslo bispedømme med tiltredelse fra det tidspunkt Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet bestemmer.

Sokneprest/døveprest Roar Bredvei utnevnes til døveprost i Oslo bispedømme med tiltredelse fra det tidspunkt Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet bestemmer.

Sokneprest Anne Lise Ådnøy utnevnes til domprost i Stavanger domprosti i Stavanger bispedømme med tiltredelse fra det tidspunkt Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet bestemmer.

Sokneprest Olav Øygard utnevnes til prost i Alta prosti i Nord-Hålogaland bispedømme med tiltredelse fra det tidspunkt Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet bestemmer.

Agder og Telemark bispedømme

Agder og Telemark bispedømmeråd har i møte 5. mai 2011 gjort følgende tilsetting::

Agathe Bergem-Tinnan blei tilsett som 50% ungdomsprest og 50% prostiprest i Aust-Nedenes prosti.

Ho har teke i mot stillinga.

Avsender:
Luther Forlag
Grensen 3
0159 OSLO

UTKOMMER annenhver uke på Luther Forlag og redigeres av professor Harald Hegstad, kapellan Sunniva Gylver og universitetslektor Sjur Isaksen.
Redaksjonssekretær: Eyolf Berg

ALLE HENVENDELSER rettes til:

Luthersk Kirketidende v/Eyolf Berg
Luther Forlag
Grensen 3
0159 OSLO.
Tlf. 91 17 65 37.
E-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

INTERNETT: www.lutherskkirketidende.no

ARTIKLER OG LESERINNLEGG til Luthersk Kirketidende mottas med takk og sendes på e-post til ovenstående adresse.

Pris kr. 550,- pr. år for Norge. Utlandet kr. 750,- pr. år.
Abonnementet inkluderer Halvårsskrift for Praktisk Teologi (2 numre pr. år).
Kontonummer: 3000.14.73669

ANNONSEPRISER

Det er muligheter for følgende 7 annonsemøduler i LK:

1. *1/2 kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 61 mm) kr 750,- +mva
  2. *Kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 127 mm) kr. 1000,- +mva
  3. *Halvside* (Høyde 177 mm, bredde 61 mm) kr. 2000,- +mva
  4. *Halvside* (Høyde 85 mm, bredde 127 mm) kr. 2000,- +mva
  5. *3/4 side* (Høyde 130 mm, bredde 127 mm) kr 2500,- +mva
  6. *Helside* (Høyde 177 mm, bredde 127 mm) kr. 3000,- +mva
  7. *Dobbelside* (Høyde 177 mm, bredde 2x127 mm) kr. 5000,- +mva
- Overstående priser gjelder s/hv-annonser. Tillegg for farger: kr. 1500,- +mva

ISSN 0332-5431